

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ
ΧΕΙΡΟΣ**

“ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ”

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Οι υποχρεώσεις των εργοδοτών, συνίστανται σε [1]:

- ✓ Λήψη κάθε απαιτούμενου μέτρου, ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι που παραβρίσκονται στους τόπους εργασίας από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία ή την σωματική τους ακεραιότητα.
- ✓ Εφαρμογή κάθε υποδείξεως των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά διευκόλυνση του έργου τους μέσα στην επιχείρηση.
- ✓ Επίβλεψη της ορθής εφαρμογής των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας εργασίας.
- ✓ Συλλογική λήψη μέτρων προστασίας των εργαζομένων.
- ✓ Γνωστοποίηση στους εργαζομένους του επαγγελματικού κινδύνου από την εργασία τους.
- ✓ Ενθάρρυνση της εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
- ✓ Ενημέρωση των εργαζομένων για την νομοθεσία που ισχύει σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και για τον τρόπο εφαρμογής της από την επιχείρηση.
- ✓ Κατάρτιση προγράμματος προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση.
- ✓ Τήρηση ειδικού βιβλίου ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος.

Οι υποχρεώσεις των εργαζομένων, συνίστανται σε [1]:

- ✓ Εφαρμογή των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας.
- ✓ Χρήση των ατομικών μέσων προστασίας.
- ✓ Διατήρηση των διατάξεων και των μηχανισμών ασφαλείας.
- ✓ Παρακολούθηση σχετικών σεμιναρίων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ

Οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι πάντοτε ενήμεροι για την σημασία της ασφάλειας και της πρόληψης των ατυχημάτων στον χώρο εργασίας. Ασφαλής χώρος εργασίας σημαίνει:

- ✓ Λιγότερα ατυχήματα.
- ✓ Λιγότερους κινδύνους για την υγεία.
- ✓ Καλύτερη ποιότητα εργασίας.
- ✓ Μείωση στις απουσίες που οφείλονται σε ασθένειες.
- ✓ Μεγαλύτερη παραγωγικότητα.

3. ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Θόρυβος & Δονήσεις
Πυρκαγιά
Απελευθέρωση Σωματιδίων
Εκδορές/ κοψίματα
Ηλεκτροπληξία
Μυοσκελετική καταπόνηση

4. ΕΚΤΙΘΕΜΕΝΟΙ ΣΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

Εργαζόμενοι
Τρίτοι

5. ΟΔΗΓΙΕΣ

A. ΓΕΝΙΚΑ

Σκοπός των οδηγιών είναι να προσδιοριστούν τα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το προσωπικό κατά τη χρήση εργαλείων χειρός για την προστασία του κατά την διάρκεια των εργασιών.

Ο εργοδότης πρέπει να εξασφαλίσει ότι:

- ✓ Η επιλογή των εργαλείων γίνεται λαμβάνοντας υπόψη την εργονομία και το σκοπό χρήσης τους.
- ✓ Όλα τα εργαλεία χειρός πρέπει να φέρουν σήμανση C.E.
- ✓ Όλα τα φθαρμένα εργαλεία αντικαθίστανται άμεσα όταν ζητηθεί.

Από την νομοθεσία προβλέπεται ότι **[2]**:

Ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε ο εξοπλισμός εργασίας που τίθεται στη διάθεση των εργαζομένων μέσα στην επιχείρηση ή /και την εγκατάσταση να είναι κατάλληλος για την προς εκτέλεση εργασία ή κατάλληλα προσαρμοσμένος προς το σκοπό αυτό, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων κατά τη χρησιμοποίησή του.

Κατά την επιλογή του εξοπλισμού εργασίας που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί, ο εργοδότης λαμβάνει υπ' όψη τις ειδικές συνθήκες και τα χαρακτηριστικά της εργασίας, τους κινδύνους που υπάρχουν στην επιχείρηση ή/και την εγκατάσταση, ιδίως στις θέσεις εργασίας, για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, τους κινδύνους που ενδέχεται να προστεθούν λόγω της χρησιμοποίησής του εν λόγω εξοπλισμού εργασίας καθώς και έγγραφη γνώμη του τεχνικού ασφαλείας.

Όταν δεν είναι δυνατό να εξασφαλιστεί πλήρως, κατά τον τρόπο αυτό, η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων κατά την χρησιμοποίηση του εξοπλισμού εργασίας, ο εργοδότης λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να περιορίσει τους κινδύνους στο ελάχιστο.

B. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ✓ Να γίνεται χρήση Μέσων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ), όπως ορίζει το εγχειρίδιο του κατασκευαστή για κάθε εργαλείο (υποδήματα, γάντια, γυαλιά ασφαλείας, ωτασπίδες, φόρμα). Σε εργασίες με εργαλεία που υπάρχει κίνδυνος εκτίναξης ρινισμάτων, όχι μόνο αυτοί που χρησιμοποιούν τα εργαλεία αλλά και οι άλλοι εργαζόμενοι κοντά σ' αυτούς, θα πρέπει να φοράνε προστατευτικά γυαλιά ασφαλείας.
- ✓ Χρησιμοποιείτε τα εργαλεία μόνο για το σκοπό και τη λειτουργία για την οποία έχουν κατασκευαστεί. Να μη χρησιμοποιείται ένα κλειδί ή πένσα αντί για σφυρί, λίμα για ανοίγματα κλπ.
- ✓ Τα εργαλεία θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με σωστό τρόπο. Μερικές κοινές αιτίες ατυχημάτων είναι: κατσαβίδια που εφαρμόζονται σε αντικείμενα που κρατιούνται στα χέρια, μαχαίρια που σπρώχνονται προς το μέρος του σώματος, ηλεκτρικά εργαλεία με απαίτηση γείωσης τροφοδοτούμενα από ηλεκτρικό σύστημα χωρίς γείωση κλπ.
- ✓ Να γίνεται έλεγχος των εργαλείων πριν τη χρήση: Τα εργαλεία θα πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση. Να μην χρησιμοποιούνται κλειδιά με φθαρμένες ή σπασμένες σιαγόνες, κατσαβίδια με σπασμένες μύτες ή χειρολαβές, σφυριά με σπασμένες κεφαλές, στομωμένα πριόνια, ηλεκτρικά καλώδια επέκτασης ή ηλεκτρικά εργαλεία με σπασμένους ρευματολήπτες, ακατάλληλες γειώσεις ή φθαρμένη μόνωση, κλπ. Τα εργαλεία που έχουν υποστεί τις παραπάνω φθορές δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται.
- ✓ Αποφύγετε τη χρήση εργαλείων σε εργασίες που εκτελούνται σε ύψος, πάνω από το κεφάλι του εργαζόμενου
- ✓ Μην χρησιμοποιείτε αυτοσχέδια εργαλεία
- ✓ Μην αφήνετε αφύλακτα τα εργαλεία σας, και ειδικά τα ηλεκτρικά εργαλεία, για την αποφυγή ακούσιου χειρισμού
- ✓ Ο ηλεκτρικός εξοπλισμός πρέπει να είναι γειωμένος
- ✓ Να υπάρχει επαρκής μόνωση στα ηλεκτρικά εργαλεία
- ✓ Ο έλεγχος και η επισκευή σε ηλεκτρικά εργαλεία, μηχανές ή ενώσεις πρέπει να γίνεται από εξειδικευμένους ηλεκτρολόγους
- ✓ Ελαττωματικά ή μονωμένα με ταινία καλώδια δεν επιτρέπονται. Η σκληρή μεταχείριση και η επαφή των καλωδίων με αιχμηρά αντικείμενα πρέπει να αποφεύγεται.
- ✓ Οι κεφαλές και λαβές των εργαλείων να είναι σταθερές και χωρίς φθορές, οι επιφάνειες κοπής να διατηρούνται κοφτερές.

- ✓ Απαγορεύεται η τοποθέτηση εργαλείων σε σημεία από όπου μπορούν να πέσουν σε χαμηλότερο επίπεδο.
- ✓ Τα εργαλεία χειρός πρέπει να φέρουν κατάλληλες προστατευτικές διατάξεις (για τα κινούμενα μέρη) όπως προτείνει ο κατασκευαστής τους. Σε διαφορετική περίπτωση να μελετηθεί και να εφαρμοστεί η τοποθέτησή τους.
- ✓ Να γίνεται καθαρισμός όλων των εργαλείων μετά το πέρας των εργασιών
- ✓ Να μην αφήνονται τα εργαλεία υπό τάση μετά τη χρήση τους.
- ✓ Να μην γίνεται χρήση ηλεκτρικών εργαλείων που μπορεί να παράγουν ηλεκτρικό σπινθήρα, σε χώρο όπου υπάρχουν εύφλεκτα υλικά.
- ✓ Μεταφέρετε και αποθηκεύετε τα εργαλεία σωστά. Πολλά ατυχήματα έχουν συμβεί από πτώσεις εργαλείων από ύψος, από εργαλεία με κοφτερά σημεία (μαχαίρια, σκαρπέλα κλπ.) όταν μεταφέρονται στις τσέπες ή τοποθετούνται σε κουτιά με το κοφτερό τμήμα ακάλυπτο.

Γ. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

- ✓ Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να μεταφέρουν εργαλεία με τα χέρια τους, όταν πρόκειται να ανέβουν ή κατέβουν σε μια κατασκευή. Ο λόγος είναι ότι τα χέρια του εργαζόμενου πρέπει να είναι ελεύθερα κατά την άνοδο ή κάθοδο.
- ✓ Στην περίπτωση που ο εργαζόμενος πρέπει να ανέβει ή κατέβει σε μια κατασκευή, πρέπει να χρησιμοποιείται ένα γερό σακίδιο ή μία ζώνη εργαλείων.
- ✓ Τα εργαλεία να μην εγκαταλείπονται και να μην τοποθετούνται σε ακατάλληλα σημεία, από τα οποία μπορεί να πέσουν από ύψος πάνω σε πρόσωπα όπως σκαλωσιές, σκάλες, σωληνώσεις ή θέσεις όπου υπάρχει δόνηση ή όπου κινούνται εργαζόμενοι.
- ✓ Αιχμηρά ή κοφτερά εργαλεία (σκαρπέλα, μαχαίρια, κατσαβίδια) δεν πρέπει να μεταφέρονται στις τσέπες. Θα πρέπει να μεταφέρονται σε καροτσάκια, κουτιά, σακίδια ή δερμάτινες ζώνες.
- ✓ Τα εργαλεία θα πρέπει να δίνονται από τον ένα εργαζόμενο στον άλλον με το χέρι και όχι με πέταγμα. Αιχμηρά ή κοφτερά εργαλεία είναι προτιμότερο να δίνονται με τη χειρολαβή προς το μέρος του παραλήπτη.

Δ. ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΦΟΡΗΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΧΕΙΡΟΣ

Οι κίνδυνοι από την χρήση ηλεκτροκίνητων εργαλείων προέρχονται κυρίως από το ηλεκτρικό ρεύμα (φθαρμένα καλώδια, επαφές κλπ.) τα κινητά μέρη τους (ιδιαίτερα όταν χρησιμοποιούνται χωρίς συστήματα προστασίας), τη χρήση των εργαλείων με διαφορετικά εξαρτήματα από αυτά που προβλέπει ο κατασκευαστής και τα εκτοξευόμενα τμήματα του υλικού επεξεργασίας.

Τα εργαλεία πρέπει να είναι γειωμένα και να χρησιμοποιούνται γάντια και ειδικά παπούτσια που παρέχουν προστασία από το ηλεκτρικό ρεύμα, καθώς και γενικότερα όλα τα ΜΑΠ.

Στους χώρους που υπάρχει υγρασία, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιείται ρεύμα χαμηλής τάσης. Τα μηχανήματα, τα καλώδια και οι πρίζες, να είναι πάντα σε καλή κατάσταση, διαφορετικά να μην χρησιμοποιούνται.

Πρέπει να αποφεύγεται η χρήση τους σε χώρους όπου υπάρχει η ένδειξη ότι υπάρχουν εύφλεκτα υλικά ή αέρια γιατί υπάρχει κίνδυνος πυρκαγιάς ή έκρηξης και να μην χρησιμοποιείται κανένα εργαλείο χωρίς τα προστατευτικά του συστήματα.

Ηλεκτροπληξία - Ενέργειες που πρέπει να γίνουν:

Η επέμβασή θα πρέπει να είναι άμεση και χωρίς καμία καθυστέρηση.

Η πρώτη ενέργεια θα είναι η διακοπή τυχόν παρατεινομένη, λόγω μυϊκού σπασμού του θύματος, ηλεκτρική επαφή.

Η διακοπή αυτή, εάν δεν υπάρχει κοντινός διακόπτης, θα πρέπει να γίνει με την βοήθεια ενός μονωτικού σώματος, π.χ. στεγνού ξύλου, σχοινού, δερμάτινης ζώνης κλπ.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να πατάμε σε στεγνό δάπεδο, μη αγώγιμο (στρωμένο με στεγνές εφημερίδες, υφάσματα, ξύλα) ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η απαραίτητη μόνωσή μας από τη γη.

Δεύτερη ενέργεια θα πρέπει να είναι, εφ' όσον το θύμα δεν αναπνέει, η άμεση και συνεχής εφαρμογή τεχνητής αναπνοής, απαγορευμένης κάθε άσκοπης μεταφοράς του. Ταυτοχρόνως, θα πρέπει να έχει ειδοποιηθεί γιατρός ή /και το 166.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

[1] Ν.3850/2010

Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων

[2] Π.Δ. 395/94

Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ

[3] Π.Δ. 89/99

Τροποποίηση του π.δ 395/94 «ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ» (220/Α) σε συμμόρφωση με την οδηγία 95/63/ΕΚ του Συμβουλίου